

[Andreas Hansen.]

kan danske skoler i Sydslesvig opnå, dersom det danske mindretal ønsker det og opfylder den tyske skolelovgivnings betingelser herfor.

Til alle dem, som i dag nærer ængstelse for udviklingen, fordi § 4 nu foreslås ophevet, vil jeg sige: undervisningsministeriets kontrol gennem skoledirektionen og skolekonsulenten ophører jo ikke, og der vil derfor ikke blive oprettet en eneste tysk eksamensskole i Nordslesvig, dersom den ikke opfylder lovens betingelser for oprettelse af sådanne skoler. Med ophævelsen af § 4 opfylder vi et længe næret ønske fra det tyske mindretal i Nordslesvig og baner samtidig vejen for danske eksamensskoler for det danske mindretal i Sydslesvig.

Med den højtærede formands tilladelse vil jeg slutte dette mit korte indlæg med et citat fra „Worte der Völker vom Menschentum“ af den verdensberømte læge og humanist Albert Schweitzer, der siger:

„Derved, at vi forstår vor næste og føler medlidenhed med ham og tilgiver ham, renser vi os selv, og verden bliver mere sober.“

**Clausen (Olufskjær):** Jeg har med interesse læst referaterne i pressen og også hørt i radioen om de store taler i Bonn af statsministeren, men hvad der kom ud af disse, ved jeg ikke. Når man bagefter hører referaterne fra landdagen i Kiel, synes jeg, man bliver noget betænkelig. Har den højtærede statsministers tale været holdt for tidligt? Er disse forhandlinger bindende for begge parter eller kun for den ene? Jeg beklager, at man, når så vigtige beslutninger skal træffes, ikke har følt trang til at rådføre sig med kredse i Nordslesvig, der har problemet for øje til daglig, og navnlig med amtsskoledirektionerne, som jo dog må være kyndige i skolespørgsmålet. Det er mit indtryk, at man ikke har haft jordforbindelsen i orden; derved fremkommer megen utilfredshed imod dem, der fra dansk side har været med i disse forhandlinger. Jeg kan ikke se, at der har været nogen grund til dette hastværk, når repræsentationen i landdagen efter de oplysninger, der er fremkommet, først kan finde sted i 1958.

Vi kan fra dansk side kun være tilfredse med, at forhandlingerne bliver ført; de vil formentlig bidrage til yderligere afspænding ved grænsen. Jeg tror dog, det er uklogt, at man har taget ændringen af lov nr. 412 af 12. juli 1946 med ind i forhandlingerne, såfremt folketingsbeslutningen skal vedtages nu. Jeg vil derfor meget henstille, at vi får dette lovforslag i udvalg, så at de interesserede kredse i Nordslesvig kan få lejlighed til at fremkomme med deres ønsker, ønsker, som jeg tror det vil være klogt at lytte til.

Jeg har med disse bemærkninger gerne villet gøre den højtærede undervisningsminister opmærksom på, at vi i Sønderjylland følger denne frigørelse med megen interesse; men vi har stadig fortiden i tankerne.

**Ingeborg Refslund Thomsen:** Erklæringen betyder jo intet mindre, end at regering og folketing nu har brudt med hævdvundne principper i de sønderjyske spørgsmål. Det er ikke blot mindretalstraktater, Danmark altid har vendt sig imod, det er også forpligtelser, baseret på noteudveksling eller erklæringer; thi sporene skræmmer.

De såkaldte dansk-tyske aftaler af 1851—52 bragte os kun fortræd. De var uklart affattet, og det benyttede slesvig-holsternerne sig af til at sabotere forfatningsdannelsen i helstaten, og det benyttede preusserne sig af til at stille Danmark det ultimatum, der førte til krigen i 1864. Senere, i slutningen af 60'erne, da man førte forhandlinger om opfyldelsen af Pragfredens § 5, strandede disse forhandlinger på, at det var et altfor snævert område, indenfor hvilket man ville tillade en fri afstemning, men de strandede lige så meget på, at der blev stillet altfor vidtgående krav om garantier for et tysk mindretal.

Det er disse erfaringer, der har bundfældet sig i en konsekvent uvilje både mod mindretalstraktater, men også mod erklæringer, der kan fortolkes efter den største stats forgodtbeholdende.

Den danske linie har hidtil været klar. Da den såkaldte danske fredsdelegation i 1919 havde foretræde for fredskonferencen i Paris, stillede man det spørgsmål: Hvilke garantier vil De byde det tyske mindretal? Danmarks frisindede love, svarede Alexan-